

Polityka oraz procedury ochrony dzieci przed krzywdzeniem

PREAMBUŁA

Naczelną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez personel placówki jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie. Członkowie personelu placówki traktują dziecko z szacunkiem oraz uwzględniają jego potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie przez członków personelu wobec dziecka przemocy w jakiegokolwiek formie. Personel placówki, realizując te cele, działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych danej placówki oraz swoich kompetencji.

PODSTAWY PRAWNE POLITYKI OCHRONY DZIECI

Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991r. Nr 120, poz. 526 z późn. zm.)

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359)
- Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1606).
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 31 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1138 z późn. zm.).

- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1375 z późn. zm.).

- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1360 z późn. zm.) -art. 23 i 24

- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1550 z późn. zm.).

Treść

Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. poz. 1700)

- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach (Dz. U. Nr 109, poz. 631) – obowiązuje od 1 września 2011 r. •*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 marca 2005 r. w sprawie ramowych statutów placówek publicznych (Dz. U. Nr 52, poz. 466) •*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 09 sierpnia 2017 r. w sprawie organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz ośrodkach (Dz. U. 2017 poz 1578*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. z 2017 r., poz. 703)*
- *Statut placówki ZPRS*

Rozdział I

SŁOWNICZEK POJĘĆ/OBJAŚNIENIE TERMINÓW UŻYWANYCH W DOKUMENCIE POLITYKA OCHRONY DZIECI

§ 1.

1. Personelem, członkiem personelu, pracownikiem jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, umowy cywilnoprawnej a także wolontariusz i stażysta.
2. Małoletnim jest każda osoba - wychowanek placówki do ukończenia 18. roku życia.
3. Opiekunem dziecka jest osoba uprawniona do reprezentacji dziecka, w szczególności jego rodzic lub opiekun prawny,. W myśl niniejszego dokumentu opiekunem jest również rodzic zastępczy i pracownik placówki pieczy zastępczej.
4. Zgoda rodzica/opiekuna małoletniego oznacza zgodę, co najmniej jednego z rodziców/opiekunów małoletniego. Jednak w przypadku braku porozumienia między rodzicami małoletniego należy poinformować rodziców/opiekunów o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny.
5. Przez krzywdzenie małoletniego należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karnego na szkodę małoletniego przez jakąkolwiek osobę, w tym członka personelu placówki, lub zagrożenie dobra małoletniego, w tym jego zaniedbywanie.
6. Osoba odpowiedzialna za internet to wyznaczony przez kierownictwo placówki członek personelu, sprawujący nadzór nad korzystaniem z internetu przez małoletnich na terenie placówki oraz nad bezpieczeństwem małoletnich w internecie, bądź osoba/instytucja będąca w relacji prawnej z ZPR-S
7. Osoba odpowiedzialna za Politykę ochrony małoletnich przed krzywdzeniem to wyznaczony przez kierownictwo placówki członek personelu sprawujący nadzór nad realizacją Polityki ochrony małoletnich przed krzywdzeniem w placówce
8. Dane osobowe małoletniego to wszelkie informacje umożliwiające identyfikację małoletniego.

Rozdział II

ROZPOZNAWANIE I REAGOWANIE NA CZYNNIKI RYZYKA KRZYWDZENIA MAŁOLETNIICH

1. Pracownicy placówki posiadają wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia małoletnich.
Kwestionariusz oceny ryzyka stanowi Załącznik nr 1 do niniejszej Polityki.
2. W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka pracownicy pedagogiczni szkoły podejmują rozmowę z rodzicami/opiekunami, przekazując informacje na temat dostępnej oferty wsparcia i motywując ich do szukania dla siebie pomocy.
3. Pracownicy pedagogiczni monitorują sytuację i dobrostan małoletniego.
4. Pracownicy placówki znają i stosują zasady bezpiecznych relacji pracownik–małoletni i małoletni - małoletni ustalone w placówce.
5. Rekrutacja pracowników placówki odbywa się zgodnie z zasadami bezpiecznej rekrutacji.

Rozdział III

ZASADY REKRUTACJI PERSONELU (PRACOWNIKÓW/WOLONTARIUSZY/STAŻYSTÓW/PRAKTYKANTÓW)

Zasady bezpiecznej rekrutacji w ZESPOLE PLACÓWEK RESOCJALIZACYJNO SOCJOTERAPEUTYCZNYCH w Krakowie

1.

Przed zatrudnieniem dyrekcja ZPRS powinna poznać dane kandydata/kandydatki, które pozwolą jak najlepiej poznać jego/jej kwalifikacje, w tym stosunek do wartości podzielanych przez placówkę, takich jak ochrona praw dzieci i szacunek do ich godności.

Dyrekcja ZPRS musi zadbać, aby osoby przez nią zatrudnione (w tym osoby pracujące na podstawie umowy zlecenie oraz wolontariusze/stażyści) posiadały odpowiednie kwalifikacje do pracy z dziećmi oraz były dla nich bezpieczne.

2.

Placówka może prosić kandydata/kandydatkę o przedstawienie referencji od poprzedniego pracodawcy lub o podanie kontaktu do osoby, która takie referencje może wystawić. Podstawą dostarczenia referencji lub kontaktu do byłych pracodawców jest zgoda kandydata/kandydatki. Niepodanie takich danych w świetle obowiązujących przepisów nie powinno rodzić dla tej osoby negatywnych konsekwencji w postaci np. odmowy zatrudnienia wyłącznie w oparciu o tę podstawę. Placówka nie może samodzielnie prowadzić tzw. screeningu osób ubiegających się o pracę, gdyż ograniczają ją w tym zakresie przepisy ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych oraz Kodeksu pracy.

3.

Przed dopuszczeniem osoby zatrudnianej do wykonywania obowiązków związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi, dyrekcja ZPRS jest zobowiązana sprawdzić osobę zatrudnianą w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym – Rejestr z dostępem ograniczonym oraz Rejestr osób w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała

postanowienie o wpisie w Rejestrze. Rejestr dostępny jest na stronie: rps.ms.gov.pl.
By móc uzyskać informacje z rejestru z dostępem ograniczonym, konieczne jest uprzednie założenie profilu placówki.

Aby sprawdzić osobę w Rejestrze placówka potrzebuje następujących danych kandydata/kandydatki:

- a. imię i nazwisko,
- b. data urodzenia,
- c. pesel,
- d. nazwisko rodowe,
- e. imię ojca,
- f. imię matki.

Wydruk z Rejestru należy przechowywać w aktach osobowych pracownika lub analogicznej dokumentacji dotyczącej wolontariusza/osoby zatrudnionej w oparciu o umowę cywilnoprawną.

4.

Dyrekcja ZPRS powinna zażądać od kandydata/kandydatki informacji z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2003 r. poz. 172 oraz z 2022 r. poz. 2600) lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego.

5.

Jeżeli osoba posiada obywatelstwo inne niż polskie wówczas powinna przedłożyć również informację z rejestru karnego państwa obywatelstwa uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi, bądź informację z rejestru karnego. Jeżeli prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja o niekaralności nie przewiduje wydawania takiej informacji lub nie prowadzi rejestru karnego, wówczas kandydat/kandydatka składa pod rygorem odpowiedzialności karnej oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że

- nie była prawomocnie skazana w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca

- 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec niej innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściła się takich czynów zabronionych,
- oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy, stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.

Pod oświadczeniami składanymi pod rygorem odpowiedzialności karnej składa się oświadczenie o następującej treści:

Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Oświadczenie to zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Rozdział IV

ZASADY BEZPIECZNYCH RELACJI POMIĘDZY PERSONELEM (PRACOWNIKAMI/WSPÓŁPRACOWNIKAMI/WOLONTARIUSZAMI/ STAŻYSTAMI/PRAKTYKANTAMI) PLACÓWKI A MAŁOLETNIMI

Naczelną zasadą wszystkich czynności podejmowanych przez pracowników jest działanie dla dobra małoletniego i w jego najlepszym interesie. Pracownicy traktują małoletnich z szacunkiem oraz uwzględniają jego godność i potrzeby. Pracownicy realizując te cele działają w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych instytucji oraz swoich kompetencji. Zasady bezpiecznych relacji pracowników z małoletnimi obowiązują wszystkich pracowników szkoły, w tym stażystów i wolontariuszy. Znajomość i zaakceptowanie zasad są potwierdzone podpisaniem oświadczenia.

Zadaniem personelu placówki, jest kierowanie się dobrem małoletniego, podejmowanie czynności na rzecz ochrony małoletnich przed krzywdzeniem i podejmowanie wszystkich działań w zgodzie z obowiązującymi przepisami prawnymi. Niedopuszczalne jest stosowanie przemocy fizycznej wobec małoletniego, zachowań o charakterze nękania, szykanowania, naruszających prawa i dobra osobiste wychowanków/uczniów placówki, sprzecznych z szeroko rozumianym dobrem i interesem małoletniego.

Niedopuszczalne jest w szczególności

- narażanie małoletniego na utratę zdrowia, życia, powodujące szkody na zdrowiu fizycznym
- naruszanie godności dziecka, dyskryminujące ze względu na płeć, rasę, pochodzenie, poglądy polityczne, status finansowy, wyznanie, orientację seksualną
- istotnie naruszające prywatność, będących okazywaniem wobec małoletniego brakiem szacunku
- sprzyjających demoralizacji małoletniego, stosowania w obecności małoletniego alkoholu, substancji psychoaktywnych, udostępnieniu małoletnim wyrobów tytoniowych, alkoholu, substancji psychoaktywnych, promowanie

w obecności małoletniego wartości antyspołecznych, będących w konflikcie z zasadami współżycia społecznego

- zachowań będących przekroczeniem nietykalności fizycznej w zakresie jego seksualności

Relacje pracowników z małoletnimi

Pracownicy ZPRS są zobowiązani do utrzymywania profesjonalnej relacji z małoletnimi i każdorazowego rozważenia, czy ich reakcja, komunikat bądź działanie wobec małoletniego są adekwatne do sytuacji, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe wobec innych małoletnich. Działają w sposób otwarty i przejrzysty dla innych, aby zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji swojego zachowania.

Komunikacja

Pracownicy ZPRS

1. W komunikacji z małoletnimi zachowują cierpliwość i szacunek.
2. Słuchają uważnie małoletnich i udzielają im odpowiedzi adekwatnych do ich wieku i danej sytuacji.
3. Nie wolno im upokarzać, lekceważyć i obrażać małoletnich. Do małoletniego zwracają się w sposób jasny, jednoznaczny, adekwatnie do zaistniałej sytuacji. W trakcie rozmowy z małoletnim, upewniają się, czy są właściwie przez niego rozumiani. Stosują język i sformowania zrozumiałe dla małoletniego.
4. Nie wolno im ujawniać informacji wrażliwych dotyczących małoletniego wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych małoletnich. Obejmuje to wizerunek małoletniego, informacje o jego sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej.
5. Podejmując decyzje dotyczące małoletniego, starają się brać pod uwagę jego oczekiwania.
6. Szanują prawo małoletniego do prywatności. Jeśli konieczne jest odstępianie od zasady poufności, aby chronić małoletniego, wyjaśniają mu to najszybciej jak to możliwe.
7. Nie wolno im zachowywać się w obecności małoletnich w sposób niestosowny. Obejmuje to czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywanie wobec małoletnich

relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby).

8. Zapewniają małoletnich, że jeśli czują się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów, mogą o tym powiedzieć pracownikowi placówki lub wskazanej osobie i mogą oczekiwać odpowiedniej reakcji i/lub pomocy.

Działania z dziećmi

Pracownicy ZPRS

1. Doceniają i szanują wkład małoletnich w podejmowane działania, aktywnie ich angażują i traktują równo bez względu na ich orientację seksualną, sprawność/niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny i światopogląd.

2. Unikają faworyzowania małoletnich.

3. Nie wolno im nawiązywać z małoletnimi jakichkolwiek relacji romantycznych lub seksualnych ani składać mu propozycji o nieodpowiednim charakterze. Obejmuje to także seksualne komentarze, żarty, gesty oraz udostępnianie małoletnim treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę.

4. Nie wolno im utrwalać wizerunku małoletniego (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych. Dotyczy to także umożliwienia osobom trzecim utrwalenia wizerunków małoletnich, jeśli Dyrekcja nie została o tym poinformowana, nie wyraziła na to zgody i nie uzyskała zgód rodziców/opiekunów prawnych oraz samych małoletnich.

5. Nie wolno im proponować małoletnim alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, jak również używać ich w obecności małoletnich

6. Nie wolno im przyjmować pieniędzy ani prezentów od małoletniego, ani rodziców/opiekunów dziecka.

7. Nie wolno im wchodzić w relacje jakiegokolwiek zależności wobec małoletniego lub rodziców/opiekunów małoletniego. Nie wolno im zachowywać się w sposób mogący sugerować innym istnienie takiej zależności i prowadzący do oskarżeń o nierówne traktowanie bądź czerpanie korzyści majątkowych i innych. Nie dotyczy to okazjonalnych podarków związanych ze świętami w roku szkolnym, np. kwiatów, prezentów składkowych czy drobnych upominków.

Kontakt fizyczny z dziećmi

Przemocowe działanie, oparte na agresji fizycznej wobec małoletniego jest niedopuszczalne. Istnieją sytuacje, w których fizyczny kontakt z małoletnim może być stosowny i spełnia zasady bezpiecznego kontaktu: jest odpowiedzią na potrzeby małoletniego w danym momencie, uwzględnia wiek małoletniego, etap rozwojowy, płeć, kontekst kulturowy i sytuacyjny. Istnieją jednakże sytuacje, gdzie dobro małoletniego, bezpieczeństwo danego małoletniego lub innych osób wymaga przymusu bezpośredniego, stosowanego w stosunku do wychowanka, wychowanków ZPRS.

Nie można wyznaczyć uniwersalnej stosowności każdego takiego kontaktu fizycznego, ponieważ zachowanie odpowiednie wobec jednego małoletniego może być nieodpowiednie wobec innego. Należy kierować się zawsze swoim profesjonalnym osądem, słuchając, obserwując i odnotowując reakcję małoletniego, zachowując świadomość, że nawet przy dobrych intencjach taki kontakt może być błędnie zinterpretowany przez małoletniego lub osoby trzecie.

Pracownicy ZPRS

1. Nigdy nie dotykają małoletniego w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny.
2. Zawsze są przygotowani na wyjaśnienie swoich działań.
3. Nie angażują się w takie aktywności jak łaskotanie, udawane brutalne zabawy fizyczne.
4. Zachowują szczególną ostrożność wobec małoletnich, którzy doświadczyli nadużycia i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania. Takie doświadczenia mogą czasem sprawić, że małoletni będzie dążyć do nawiązania niestosownych bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi. W takich sytuacjach powinniśmy reagować z wycuciem, jednak stanowczo i pomóc małoletniemu zrozumieć znaczenie osobistych granic.
5. Kontakt fizyczny z małoletnim nigdy nie może być niejawnym bądź ukrywany, wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy. Jeśli pracownik będzie świadkiem jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań i/lub sytuacji ze strony innych dorosłych lub dzieci, postąpi zgodnie z obowiązującą procedurą interwencji.

6. W sytuacjach wymagających czynności pielęgnacyjnych i higienicznych wobec małego, należy unikać innego niż niezbędny kontaktu fizycznego z dzieckiem. Dotyczy to zwłaszcza pomagania małego w ubieraniu i rozbieraniu, jedzeniu, myciu i w korzystaniu z toalety.

7. Podczas dłuższych niż jednodniowe wyjazdy i wycieczki niedopuszczalne jest spanie z małym w jednym łóżku.

Kontakty poza godzinami pracy

Co do zasady kontakt z małymi powinien odbywać się głównie w godzinach pracy placówki i dotyczyć celów edukacyjnych lub wychowawczych.

Pracownicy ZPRS

1. Nie wolno im zapraszać małych do swojego miejsca zamieszkania ani spotykać się z nimi poza godzinami pracy.

2. Jeśli zachodzi konieczność spotkania z małymi poza godzinami pracy, muszą poinformować o tym Dyrekcję

3. Utrzymywanie relacji towarzyskich lub rodzinnych (jeśli mały i rodzice/opiekunowie dzieci są osobami bliskimi wobec pracownika) wymagają zachowania poufności wszystkich informacji dotyczących innych małych, ich rodziców oraz opiekunów.

Bezpieczeństwo online

Pracownicy ZPRS powinni być świadomi cyfrowych zagrożeń i ryzyka wynikającego z rejestrowania prywatnej aktywności w sieci przez aplikacje i algorytmy, ale także własnych działań w Internecie. Dotyczy to lajkowania określonych stron, korzystania z aplikacji randkowych, na których można spotkać uczniów, obserwowania określonych osób/stron w mediach społecznościowych i ustawień prywatności kont, z których korzystają. Jeśli profil pracownika jest publicznie dostępny, dzieci i ich rodzice/opiekunowie będą mieć wgląd w Twoją cyfrową aktywność.

Pracownicy nie powinni nawiązywać kontaktów z podopiecznymi poprzez wysyłanie zaproszeń w mediach społecznościowych.

Rozdział V

PROCEDURY INTERWENCJI W PRZYPADKU PODEJRZENIA KRZYWDZENIA MAŁOLETNIEGO

& 1

. W celu właściwej oceny działań podejmowanych przez przedstawiciela placówki w sytuacji krzywdzenia dziecka wynikającymi z niewłaściwie wykonywanej władzy rodzicielskiej, wszyscy pracownicy szkoły zapoznają się z *Załącznikiem Nr 1 do niniejszej Polityki* dot. zagadnień związanych z realizacją władzy rodzicielskiej

& 2

W celu właściwej oceny działań podejmowanych przez przedstawiciela placówki w sytuacji krzywdzenia dziecka wszyscy pracownicy szkoły zapoznają się z *Załącznikiem Nr 2 do niniejszej Polityki* dot. przemocy domowej

& 3

W celu właściwej oceny działań podejmowanych przez przedstawiciela placówki w sytuacji krzywdzenia dziecka wszyscy pracownicy szkoły zapoznają się z *Załącznikiem Nr 3 do niniejszej Polityki* dot. przestępstw ściganych z urzędu

& 4

W celu właściwej oceny działań podejmowanych przez przedstawiciela placówki w sytuacji krzywdzenia dziecka wszyscy pracownicy szkoły zapoznają się z *Załącznikiem Nr 4 do niniejszej Polityki* dot. normy prawne a obowiązek reagowania na krzywdzenie dziecka, obowiązek zawiadomienia organów ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

& 5

Procedura działań placówki, w związku z pozyskaniem informacji (podejrzenia) o przemocy wobec dziecka lub przestępstwa na szkodę małoletniego wygląda następująco:

1. Pracownik, po zidentyfikowaniu ryzyka krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego przez pracownika, innego dorosłego, rodziców/opiekunów ucznia, innego małoletniego lub pozyskaniu takiej informacji od innych osób, rodziców, w tym rodziców małoletniego, niezwłocznie interweniuje i zatrzymuje krzywdzenie. **Informuje o tym Dyrektora, poprzez sporządzenie notatki służbowej**

2. W przypadku podejrzenia, że życie dziecka jest zagrożone lub grozi mu ciężki uszczerbek na zdrowiu, pracownik niezwłocznie informuje odpowiednie służby (policja, pogotowie ratunkowe), dzwoniąc pod numer 112 lub 999, a następnie informuje Dyrektora i rodziców/opiekunów, sporządza notatkę służbową opisującą zdarzenie i zawierająca informacje o poinformowaniu rodziców/opiekunów dziecka i Dyrektora placówki

3. W przypadku podejrzenia występowania przemocy domowej dyrekcja ZPRS -powiadamia o fakcie Sąd Rodzinny (art. 572 kodeksu postępowania cywilnego),
- wszczyna procedurę „Niebieskie Karty”. (Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r.)

4. W przypadku podejrzenia występowania przestępstwa ściganego z urzędu współwystępującego z przemocą domową dyrekcja ZPRS

- -powiadamia o fakcie Sąd Rodzinny (art. 572 kodeksu postępowania cywilnego),
- - wszczyna procedurę „Niebieskie Karty”. (Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r.)
- zawiadomią organy ścigania -Policja, prokuratura (zgodnie z art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, oraz art. 304 kodeksu postępowania karnego.)

5. W przypadkach dotyczących

- przestępstw ściganych z urzędu,
- w przypadku zagrożenia dobra dziecka, gdy Dyrekcja jest zobowiązana pilnie zawiadomić Sąd Rodzinny (wykorzystywania seksualnego oraz znęcania się fizycznego i psychicznego, naruszenie bezpieczeństwa, zdrowia, życia małoletniego)

Dyrektor placówki powołuje zespół interwencyjny, w skład, którego mogą wejść: pedagog, psycholog, wychowawca - patron małoletniego, Dyrekcja placówki, inni pracownicy mający wiedzę o krzywdzeniu małoletniego (dalej określani, jako: zespół interwencyjny).

- zespół interwencyjny sporządza plan pomocy małoletniemu, na podstawie opisu sporządzonego przez pedagoga, psychologa oraz innych, uzyskanych przez członków zespołu, informacji. Plan pomocy małoletniemu jest przedstawiany przez pedagoga, psychologa opiekunom z zaleceniem współpracy przy jego realizacji. Pedagog, psycholog informuje rodziców/opiekunów o obowiązku placówki zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia dziecka do odpowiedniej instytucji (prokuratura/policja lub sąd rodzinny, ośrodek pomocy społecznej bądź przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego – procedura „Niebieskiej Karty” – w zależności od zdiagnozowanego typu krzywdzenia i skorelowanej z nim interwencji).
- po poinformowaniu rodziców/opiekunów przez pedagoga, psychologa – zgodnie z punktem poprzedzającym – Dyrektor placówki składa zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa do prokuratury/policji lub wnioski o wgląd w sytuację rodziny do sądu rejonowego, wydziału rodzinnego i nieletnich, ośrodka pomocy społecznej lub przesyła formularz „Niebieska Karta – A” do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego.

Dalszy tok postępowania leży w kompetencjach instytucji wskazanych w punkcie poprzedzającym.

6. W przypadkach, gdy na Dyrektora ZPRS ciąży powinność zawiadamiania Sądu Rodzinnego (zał. Nr 4) Dyrektor placówki wzywa wychowawcę patrona małoletniego, psychologa, pedagoga i zobowiązuje ich do podjęcia działań na rzecz pomocy małoletniego.

1. Wychowawca patron, pedagog, psycholog wzywa opiekunów małoletniego, którego krzywdzenie podejrzewa, oraz informuje ich o podejrzeniu.
2. Pedagog, psycholog powinien sporządzić opis sytuacji szkolnej i rodzinnej małoletniego na podstawie rozmów z dzieckiem, nauczycielami, wychowawcą i rodzicami/opiekunami. Wraz z wychowawcą patronem ustalić plan pomocy małoletniemu.
3. Plan pomocy małoletniemu powinien zawierać

- a. wskazania dotyczące: podjęcia przez placówkę działań w celu zapewnienia małoletniemu bezpieczeństwa, w tym zgłoszenie podejrzenia krzywdzenia do odpowiedniej instytucji;
- b. wsparcia, jakie placówka zaoferuje małoletniemu;
- c. skierowania dziecka do specjalistycznej placówki pomocy małoletniemu, jeżeli istnieje taka potrzeba.
- d. Z przebiegu interwencji sporządza się kartę interwencji,

7 Wszyscy pracownicy placówki i inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych podjęły informację o krzywdzeniu małoletniego lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tych informacji w tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.

8. Wszyscy pracownicy placówki i inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych podjęły informację o krzywdzeniu małoletniego lub informacje z tym związane, są zobowiązane do ochrony małoletniego przed wtórną wiktymizacją i traumatyzacją w przypadku wystąpienia krzywdzenia, tj. do niedopuszczenia do kilkukrotnego opisywania przez skrzywdzonego przemocy, której doświadczył, precyzyjne (zgodne z procedurami) i szybkie reagowanie, zapobieganie stereotypowym podejściom do ofiar, np. dzieci są energiczne, dlatego mogą mieć siniaki.

Rozdział VI

ZASADY OCHRONY WIZERUNKU DZIECI W PLACÓWCE

Placówka zapewnia najwyższe standardy ochrony danych osobowych małoletnich zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Placówka, uznając prawo małoletniego do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku małoletniego. Zasady powstały w oparciu o obowiązujące przepisy prawa.

Wartości

1. Pracownicy placówki w swoich działaniach kierują się odpowiedzialnością i rozważą wobec utrwalania, przetwarzania, używania i publikowania wizerunków małoletnich.
2. Dzielenie się zdjęciami i filmami z aktywności służy celebrowaniu sukcesów małoletnich, dokumentowaniu działań i zawsze ma na uwadze bezpieczeństwo dzieci. Pracownicy wykorzystują zdjęcia/nagrania pokazujące szeroki przekrój dzieci – chłopców i dziewczęta, dzieci w różnym wieku, o różnych uzdolnieniach, stopniu sprawności i reprezentujące różne grupy etniczne.
3. Upublicznienie przez personel placówki wizerunku małoletniego utrwalonego w jakiegokolwiek formie (fotografia, nagranie audio-wideo) wymaga pisemnej zgody rodzica lub opiekuna prawnego dziecka.

Placówka dba o bezpieczeństwo wizerunków dzieci poprzez:

1. Pytanie o pisemną zgodę rodziców/opiekunów prawnych na robienie i publikowanie zdjęć i nagrań . Taka zgoda może być wycofana przez rodzica/opiekuna prawnego w każdym momencie.
2. Informowanie o tym:
 - do czego będą wykorzystane zdjęcia/nagrania i w jakim kontekście tj. do prezentowania działalności placówki na stronie internetowej ZPRS, w mediach społecznościowych Facebook, do dokumentowania udziału w zajęciach organizowanych przez Fundację Hoovera

- jak będą przechowywane te dane i jakie potencjalne ryzyko wiąże się z publikacją zdjęć/ nagrań online.

3. Unikanie podpisywania zdjęć/nagrań informacjami identyfikującymi dziecko z imienia i nazwiska. Jeśli konieczne jest podpisanie dziecka będzie używane tylko imię.

4. Rezygnację z ujawniania jakichkolwiek informacji wrażliwych o małoletnim dotyczących m.in. stanu zdrowia, sytuacji materialnej, sytuacji prawnej i powiązanych z wizerunkiem małoletniego (np. w przypadku zbiórek organizowanych przez naszą instytucję).

5. Zmniejszenie ryzyka kopiowania i niestosownego wykorzystania zdjęć/nagrań dzieci poprzez przyjęcie zasad:

- wszyscy małoletni znajdujący się na zdjęciu/naganiu muszą być ubrani, a sytuacja zdjęcia/nagrania nie jest dla małoletniego poniżająca, ośmieszająca ani nie ukazuje go w negatywnym kontekście,
- zdjęcia/nagrania małoletnich powinny się koncentrować na czynnościach wykonywanych przez małoletnich i w miarę możliwości przedstawiać małoletnich w grupie, a nie pojedyncze osoby.

6. Przyjęcie zasady, że wszystkie podejrzenia i problemy dotyczące niewłaściwego rozpowszechniania wizerunków małoletnich należy rejestrować i zgłaszać Dyrekcji ZPRS, podobnie jak inne niepokojące sygnały dotyczące zagrożenia bezpieczeństwa małoletnich.

Rejestrowanie wizerunków małoletnich do użytku ZPRS

W sytuacjach, w których placówka rejestruje wizerunki dzieci do własnego użytku

1. rodzice/opiekunowie prawni będą informowani o tym, że dane wydarzenie będzie rejestrowane.

2. jeśli rejestracja wydarzenia w placówce zostanie zlecona osobie zewnętrznej (wynajętemu fotografowi lub kamerzyście) Dyrekcja ZPRS zadba o bezpieczeństwo dzieci i młodzieży poprzez niedopuszczenie do sytuacji, w której osoba/firma rejestrująca będzie przebywała z dziećmi bez nadzoru pracownika naszej instytucji.

3. Pracownikowi placówki nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów utrwalania wizerunku małoletniego (filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu małoletniego) na terenie placówki bez pisemnej zgody rodzica lub opiekuna prawnego małoletniego. Jeżeli wizerunek małoletniego stanowi jedynie szczegół (na podstawie którego nie można zidentyfikować małoletniego) całości, takiej jak: zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda rodzica lub opiekuna prawnego na utrwalanie wizerunku dziecka nie jest wymagana.

Rejestrowanie wizerunków małoletnich do prywatnego użytku

W sytuacjach, w których rodzice/opiekunowie lub widzowie szkolnych wydarzeń i uroczystości itd. będą rejestrować wizerunki małoletnich do prywatnego użytku, Dyrekcja/pracownicy będą zobowiązani do poinformowania o tym, że:

1. zdjęcia lub nagrania zawierające wizerunki małoletnich nie mogą być udostępniane w mediach społecznościowych ani na serwisach otwartych, chyba że rodzice lub opiekunowie prawni tych małoletnich wyrażą na to zgodę,
2. przed publikacją zdjęcia/nagrania online powinni sprawdzić ustawienia prywatności, aby upewnić się, kto będzie mógł uzyskać dostęp do wizerunku małoletniego.

Zasady w przypadku niewyrażenia zgody na rejestrowanie wizerunku małoletniego

Jeśli dzieci, rodzice lub opiekunowie prawni nie wyrazili zgody na utrwalenie wizerunku małoletniego, placówka będzie respektować ich decyzję. Będzie to realizowane w taki sposób aby nie było to wykluczające dla małoletniego, którego wizerunek nie powinien być rejestrowany.

Przechowywanie zdjęć i nagrań

Placówka będzie przechowywać materiały zawierające wizerunek małoletnich w sposób zgodny z prawem i bezpieczny dla małoletnich:

1. Nośniki analogowe zawierające zdjęcia i nagrania są przechowywane w zamkniętej na klucz szafce, a nośniki elektroniczne zawierające zdjęcia i nagrania są

przechowywane w folderze chronionym z dostępem ograniczonym do osób uprawnionych przez instytucję. Nośniki będą przechowywane przez okres wymagany przepisami prawa o archiwizacji i/lub okres ustalony przez placówkę w polityce ochrony danych osobowych.

2. Nie będzie przechowywania materiałów elektronicznych zawierających wizerunki dzieci na nośnikach nieszyfrowanych ani mobilnych, takich jak telefony komórkowe i urządzenia z pamięcią przenośną (np. pendrive).

Rozdział VII

ZASADY BEZPIECZNEGO KORZYSTANIA Z INTERNETU I MEDIÓW ELEKTRONICZNYCH

Infrastruktura sieciowa placówki umożliwia dostęp do internetu, zarówno pracownikom, jak i małoletnim, w czasie zajęć i poza nimi. Rozwiązania organizacyjne na poziomie placówki bazują na aktualnych standardach bezpieczeństwa.

1. Placówka, zapewniając małoletnim dostęp do internetu, jest zobowiązana podejmować działania zabezpieczające małoletnich przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju; w szczególności należy zainstalować i aktualizować oprogramowanie zabezpieczające.

2. Na terenie placówki dostęp małoletnich do internetu możliwy jest pod nadzorem pracownika pedagogicznego placówki na zajęciach.

3. Pracownik placówki czuwa nad bezpieczeństwem korzystania z internetu przez małoletnich podczas lekcji.

4 Osoba odpowiedzialna za internet na terenie szkoły, ośrodka socjoterapii, ośrodka wychowawczego odpowiadają za to, aby sieć internetowa placówki była zabezpieczona przed niebezpiecznymi treściami, instalując i aktualizując odpowiednie, nowoczesne oprogramowanie. Jest ono aktualizowane, w miarę potrzeb lub co najmniej raz w roku.

5 Osoba odpowiedzialne za sieć w placówce, monitoruje korzystanie z sieci w sposób umożliwiający wykrycie i wskazanie osób odpowiedzialnych za naruszanie bezpieczeństwa w sieci.

6 W pomieszczeniu, w którym małoletni korzystają z internetu , każdorazowo przebywa pracownik placówki, który zobowiązany jest podjąć niezbędne działania chroniące małoletnich przed niebezpiecznymi treściami

7 W przypadku naruszenia zasad bezpieczeństwa i wykryciu sytuacji udostępnienia treści niebezpiecznych dla małoletnich za pośrednictwem urządzeń będących na wyposażeniu placówki, incydent jest zgłaszany Dyrektorowi placówki. Dyrektor

zleca osobie odpowiedzialnej za nadzór, przegląd, aktualizacje zabezpieczeń urządzeń elektronicznych. Do czasu zakończenia działań zabezpieczających urządzenia elektroniczne z dostępem do internetu, są niedostępne dla uczniów.

Rozdział VIII

MONITORING STOSOWANIA POLITYKI

1. Dyrektor placówki jest osobą odpowiedzialną za Politykę ochrony małoletnich w placówce.

2. Monitorowanie realizacji niniejszej polityki dokonuje się co najmniej raz w roku (w formie ankiety) skierowanej do pracowników.

Dyrektor placówki lub osoba przez niego wyznaczona, na radzie pedagogicznej przedstawia uwagi i wnioski opracowane na podstawie informacji dot.

- przydatności, czytelności procedur, praktycznego ich wdrażania w sytuacjach krzywdzenia małoletnich
- weryfikowania zapisów standardów w zakresie ich zgodności ze zmieniającym się prawem

Dyrektor wraz z Radą Pedagogiczną podejmują decyzje o aktualizacji standardów zgodnie z zaakceptowanymi wnioskami.

3. Za przygotowanie pracowników placówki do stosowania standardów odpowiedzialny jest Dyrektor placówki. Przynajmniej raz w roku organizuje spotkanie szkoleniowe dot. wdrożenia i realizacji standardów na terenie placówki.

**ZAŁĄCZNIK NR 1 DO ROZDZIAŁU NR V
PROCEDURY INTERWENCJI W PRZYPADKU PODEJRZENIA KRZYWDZENIA
MAŁOLETNIEGO**

1. **Władza rodzicielska** - Ogół obowiązków i praw względem dziecka, których celem jest zapewnienie mu należytej pieczy i strzeżenie jego interesów. Obowiązek wychowania dziecka, z poszanowaniem jego godności i praw - Ingerencja we władzę rodzicielską może być dokonana jedynie przez Sąd, który może ustanowić/orzec: (art. 95 § 1, art. 96 i art. 98, § 1. Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego)

2. **Ograniczenie władzy rodzicielskiej** - może nastąpić w sytuacji **zagrożenia dobra** dziecka Cel: pomoc rodzicom dla właściwego wykonywania tej władzy, w przypadku przemijającej przeszkody w wykonywaniu władzy rodzicielskiej (przyczyny np. dłuższy

wyjazd rodzica za granicę, chorobę rodzica, pobyt rodzica w zakładzie karnym).

- Art. 109 k.r.o.

3. **Pozbawienie władzy rodzicielskiej** - Jeżeli władza rodzicielska nie może być wykonywana z powodu trwałej przeszkody, albo jeżeli rodzice, nadużywają władzy rodzicielskiej lub w sposób, rażący zaniedbują swe obowiązki względem dziecka. Pozbawienie władzy rodzicielskiej może być orzeczone także w stosunku do jednego z rodziców. - art. 111 k.r.o.

Reprezentant dziecka - gdy dochodzi do przestępstwa wobec dziecka ze strony rodzica, a żaden z rodziców nie może go reprezentować, sąd opiekuńczy ustanawia

Reprezentanta -ustawą z dnia 28 lipca 2023 , r. o zmianie ustawy -Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz.1606) do kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

ZAŁĄCZNIK NR 2 DO ROZDZIAŁU NR V
PROCEDURY INTERWENCJI W PRZYPADKU PODEJRZENIA KRZYWDZENIA
MAŁOLETNIEGO

PRZEMOC DOMOWA - *jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej,*

w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

OSOBA DOZNAJĄCĄ PRZEMOCY może być m.in: małoletni będący świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa poniżej,

- małżonek, (także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione) oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- osoba pozostająca w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- osoba wspólnie zamieszkująca i gospodarująca oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie, a także
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania

OSOBA UZNANA ZA OSOBĘ STOSUJĄCĄ PRZEMOC DOMOWA - może być tylko osoba pełnoletnia

ZAŁĄCZNIK NR 3 DO ROZDZIAŁU NR V
PROCEDURY INTERWENCJI W PRZYPADKU PODEJRZENIA KRZYWDZENIA
MAŁOLETNIEGO

PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z URZĘDU W ZWIĄZKU Z PRZEMOCĄ W RODZINIE

ZNĘCANIE SIĘ FIZYCZNE LUB PSYCHICZNE (art. 207 k.k.) *Znęcanie się fizyczne lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny – podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat. Jest to przestępstwo ścigane z urzędu tzn. prokurator i policja prowadzą postępowanie niezależnie od woli i zgody osoby pokrzywdzonej. Wycofanie skargi lub odmowa zeznań nie jest podstawą do umorzenia postępowania, jeśli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że popełniono przestępstwo.*

SPOWODOWANIE USZCZERBKU NA ZDROWIU (art. 156 k.k. i art. 157 k.k.) *Prawo przewiduje odpowiedzialność karną za spowodowanie ciężkiego, średniego oraz lekkiego uszczerbku na zdrowiu.*

ZGWAŁCENIE (art. 197 k.k.) *Przestępstwo to polega na tym, że sprawca przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem doprowadza inną osobę do obcowania płciowego lub do poddania się innej czynności seksualnej albo do wykonania takiej czynności. Ofiarą gwałtu może być każda osoba niezależnie od płci, wieku oraz stosunku łączącego ją ze sprawcą. Do gwałtu może dojść także w małżeństwie.*

GROŹBY KARALNE (art. 190 k.k.) *Polega na groźeniu innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby najbliższej. Groźba jest oddziaływaniem na psychikę ofiary. Przestępstwo zostaje dokonane, gdy wzbudza w ofierze uzasadnioną obawę jej spełnienia. Przestępstwo to ścigane jest na wniosek osoby pokrzywdzonej.*

ZMUSZANIE (art. 191 k.k.) *Polega na stosowaniu przemocy wobec osoby lub groźbach bezprawnych w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia czegoś niechcianego. Przestępstwo to podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.*

ROZPIJANIE MAŁOLETNIEGO (art. 208 k.k.)

Przestępstwo rozpijania małoletniego przez sprawcę może polegać na dostarczaniu mu napoju alkoholowego, ułatwianiu jego spożycia lub nakłanianiu do jego spożycia.

PORZUCENIE OSOBY MAŁOLETNIEJ PONIŻEJ 15. ROKU ŻYCIA (art. 210 k.k.)

Przestępstwo porzucenia osoby małoletniej poniżej 15. roku życia polega na tym, że sprawca (wbrew obowiązkowi troszczenia się) oddala się od podopiecznego bez zapewnienia mu opieki.

UPROWADZENIE LUB ZATRZYMANIE MAŁOLETNIEGO PONIŻEJ LAT 15 (art. 211 k.k.) Przepięstwo uprowadzenia osoby małoletniej poniżej 15 lat polega na tym, że sprawca wbrew woli osoby powołanej do opieki lub nadzoru uprowadza lub zatrzymuje osobę małoletnią.

KRADZIEŻ (art. 278 § 4 k.k.) Przepięstwo to polega na zabraniu (tzn. wyjęciu rzeczy spod władztwa drugiego człowieka bez jego zgody) cudzej rzeczy ruchomej w celu jej przywłaszczenia. Kradzież zostaje dokonana z chwilą, gdy sprawca obejmie rzecz we władanie. Kradzież może być dokonana również na szkodę osoby najbliższej.

PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z URZĘDU MOGĄCE WSPÓŁWYSTĘPOWAĆ Z PRZEMOCĄ DOMOWĄ:

- Art. 207 k.k. – znęcanie się (przepięstwo ścigane „z urzędu”)
 - Art. 148 k.k. – Zabójstwo (przepięstwo ścigane „z urzędu”)
 - Art. 155 k.k. - Nieumyślne spowodowanie śmierci (przepięstwo ścigane „z urzędu”)
- Art. 156 k.k. - Ciężki uszczerbek na zdrowiu (przepięstwo ścigane „z urzędu”)
- Art. 157 k.k. - Średni i lekki uszczerbek na zdrowiu (co do zasady przepięstwo ścigane „z urzędu”, jeśli osobą pokrzywdzoną jest osoba najbliższa wspólnie zamieszkująca ze sprawcą)
 - Art. 160 k.k. - Narażenie człowieka na niebezpieczeństwo (co do zasady przepięstwo ścigane „z urzędu”, Jeżeli sprawca działa nieumyślnie a pokrzywdzonym jest osoba najbliższa, ściganie następuje na jej wniosek)
 - Art. 162 k.k. - Nieudzielenie pomocy (przepięstwo ścigane „z urzędu”)
 - Art. 190 k.k. - Groźba karalna (przepięstwo ścigane na wniosek pokrzywdzonego Art. 190a k.k. - Uporczywe nękanie.
 - Art. 191 k.k. - Zmuszanie do określonego zachowania.
 - Art. 191a k.k. - Naruszenie intymności seksualnej (przepięstwo ścigane na wniosek pokrzywdzonego)
 - Art. 193 k.k. - Zakłócenie miru domowego (przepięstwo ścigane na wniosek pokrzywdzonego)
 - Art. 197 k.k. - Zgwałcenie i wymuszenie czynności seksualnej (przepięstwo ścigane „z urzędu”)
 - Art. 198 k.k. - Seksualne wykorzystanie niepoczytalności lub bezradności (przepięstwo ścigane „z urzędu”)
 - Art. 199 k.k. - Seksualne wykorzystanie stosunku zależności lub krytycznego położenia (przepięstwo ścigane „z urzędu”)
 - Art. 200 k.k. - Seksualne wykorzystanie małoletniego (przepięstwo ścigane „z urzędu”)
 - Art. 201 k.k. – Kazirodztwo (przepięstwo ścigane „z urzędu”)

- Art. 203 k.k. - Zmuszenie do uprawiania prostytucji (przestępstwo ścigane „z urzędu”)
- Art. 208 k.k. - Rozpijanie małoletniego (przestępstwo ścigane „z urzędu”)
- Art. 209 k.k. – Niealimentacja
- Art. 210 k.k. - Porzucenie małoletniego lub osoby nieporadnej (przestępstwo ścigane „z urzędu”)

ZAŁĄCZNIK NR 4

DO ROZDZIAŁU NR V PROCEDURY INTERWENCJI W PRZYPADKU PODEJRZENIA KRZYWDZENIA MAŁOLETNIEGO

Normy prawne a obowiązek reagowania na krzywdzenie dziecka, oraz obowiązek zawiadomienia organów ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

ART. 12 USTAWY O PRZECIWDZIAŁANIU PRZEMOCY DOMOWEJ

- osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy domowej – **niezwłocznie zawiadamiają o tym Policję lub** prokuratora
- osoby będące świadkami przemocy domowej - **powinny zawiadomić** o tym Policję, prokuratora lub inny podmiot działający na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej

ART. 304 KODEKSU POSTĘPOWANIA KARNEGO

Instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu **są obowiązane niezwłocznie zawiadomić** o tym prokuratora lub Policję, oraz przedsięwziąć niezbędne czynności, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa

ART. 240 KODEKSU KARNEGO

Ten kto nie zawiadamia niezwłocznie organu powołanego do ścigania przestępstw, mając wiarygodną wiadomość usiłowaniu lub dokonaniu przestępstwa podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Nie popełnia przestępstwa określonego wyżej ten, kto zaniechał zawiadomienia, gdy:

- ma podstawę do przypuszczenia, że wymieniony organ wie o przygotowywanym, dokonanym czynie abronionym;
- zapobiegł popełnieniu przygotowywanego lub usiłowanego czynu zabronionego określonego.
- jest pokrzywdzonym jednym z opisywanych przestępstw
- zaniechał zawiadomienia z obawy przed odpowiedzialnością karną grożącą jemu samemu lub jego najbliższemu.

ART. 572 KODEKSU POSTĘPOWANIA CYWILNEGO)

W przypadku podejrzenia zagrożenia dobra dziecka- dyrektor placówki **ma obowiązek pilnie zawiadomić** Sąd Rodzinny , gdy wystąpią okoliczności wymienione poniżej

- zaniechywanie dziecka w konsekwencji nadużywania alkoholu i innych używek
- skrajną niewydolność wychowawczą
- brak kontaktów z dzieckiem bądź kontakty sporadyczne
- złe wzorce wychowawcze
- awantury i agresywne zachowania pod wpływem alkoholu, który jest nadużywany
- nienależyte wykonywanie obowiązku alimentacyjnego (brak świadczeń, opóźnienia, zadłużenie)
- znęcanie się nad rodziną w obecności dziecka
- nie sprawowanie pieczy w ogóle
- rażące zaniechywanie pieczy
- znęcanie się nad dzieckiem
- niewłaściwe metody wychowawcze
- osadzenie w zakładzie karnym (zły wzór, niewykonywanie obowiązków)
- brak kontaktów z dzieckiem
- uniemożliwianie drugiemu rodzicowi kontaktów z dzieckiem
- porzucenie dziecka (brak wiadomości o rodzicu)
- skrajne zaniechanie grożące dziecku śmiercią
- tolerowanie wagarów, złego towarzystwa, porzucenia nauki
- brak mieszkania, elementarnych warunków bytowych
- niedorozwój umysłowy uniemożliwiający wychowanie
- zaburzenia psychiczne uniemożliwiające wychowanie
- zły stan zdrowia fizycznego uniemożliwiający wychowanie.

W przypadku podejrzenia zagrożenia dobra dziecka- dyrektor placówki **powinien zawiadomić** Sąd Rodzinny (art. 572 kodeksu postępowania cywilnego), gdy wystąpią okoliczności wymienione poniżej:

- alkoholizm rodzica/rodziców
- dziecko jest świadkiem konfliktów rodzinnych
- dziecko jest świadkiem stosowania przemocy domowej
- dziecko opuszcza zajęcia szkolne
- brak zainteresowania/kontaktu/ porzucenie przez rodzica
- dziecko jako osoba doświadczająca przemocy ze strony rodzica/rodziców
- rodzic ignoruje zauważane przez szkołę symptomy zaburzeń rozwojowych, zdrowotnych, w tym w tym psychicznych dziecka
- dziecko ma trudności w nauce i rodzice nie podejmują diagnozy problemów

- przemoc rówieśnicza/konflikty z rówieśnikami
- utrudnianie są kontakty z dzieckiem drugiemu rodzicowi
- dziecka włączane jest w konflikty związane z rozstaniem rodziców.
- konflikty z nauczycielami

KWESTIONARIUSZ OCENY RYZYKA WYSTĘPOWANIA PRZEMOCY W RODZINIE WOBEC DZIECKA

LISTA A

**Kwestionariusza i algorytmu używa tylko pracownik oświaty!
Nie powinien być przekazywany dziecku lub rodzicom!**

INFORMACJA OD DZIECKA LUB OSOBY, KTÓRA BYŁA BEZPOŚREDNIM ŚWIADKIEM PRZEMOCY

- A.1.** Ktoś w domu bije dziecko, popycha, szarpie, potrząsa, przytrzymuje, rzuca w nie przedmiotem, itp.
- A.2.** Ktoś w domu używa wobec dziecka wulgarnych słów, obraża, poniża, straszy, szantażuje, izoluje w sposób ciągły i nieuzasadniony od kontaktu z innymi osobami, np. z rodziny lub z rówieśnikami, itp.
- A.3.** Opiekunowie nie zaspokajają podstawowych potrzeb dziecka, takich jak: przynależności, bezpieczeństwa, pożywienia, snu, leczenia, rozwoju poznawczego, emocjonalnego, społecznego, pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie.
- A.4.** Ktoś w domu narusza sferę seksualną dziecka, tj.: dotyka intymnych części ciała, namawia na dotykanie intymnych części ciała osoby dorosłej, zmusza do kontaktu seksualnego, podejmuje kontakty seksualne z inną osobą w obecności dziecka, prezentuje pornografię lub zmusza do tworzenia treści pornograficznych z udziałem dziecka, itp.
- A.5.** Dziecko ma ślady przemocy fizycznej lub zaniedbania (opis A.10. i A.11.).
- A.6.** Dziecko mówi, że boi się wrócić do domu ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie (wobec siebie lub innych członków rodziny).
- A.7.** Dziecko mówi, że chce odebrać sobie życie ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie.
- A.8.** Dziecko jest świadkiem przemocy w rodzinie (wobec rodzica, rodzeństwa lub innej osoby mieszkającej w jego domu).

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI DOTYCZĄCA RODZICA:

- A.9.** Rodzic zachował się agresywnie (słownie lub fizycznie) wobec dziecka na terenie placówki oświatowej lub w miejscu publicznym, np. popchnął, szarpnął, uderzył, poniżył, itp.

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI OŚWIATOWEJ DOTYCZĄCA DZIECKA:

- A.10.** Dziecko ma widoczne ślady przemocy fizycznej, np.: uszkodzenia ciała, siniaki, zdrapania, obrzęki, oparzenia, obrażenia ciała świeże i/lub w różnych stadiach gojenia się, rany na ciele, itp.
- A.11.** Dziecko ma widoczne ślady zaniedbania, np.: brak dbałości o higienę ciała, nieadekwatność ubioru do pory roku, wieku, itp. Występują zaburzenia, opóźnienia rozwojowe, problemy emocjonalne, niepełnosprawność, a dziecko nie otrzymuje potrzebnej pomocy, np.: opieki lekarskiej, zabiegów medycznych, terapii, wsparcia, itp. Sytuacja ta występuje pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie.

LISTA B

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI OŚWIATOWEJ DOTYCZĄCA DZIECKA:

- B.1.** Dziecko odtwarza doświadczaną przemoc – w relacjach rówieśniczych (lub zabawie), identyfikuje się z rolą ofiary i/lub sprawcy.
- B.2.** Dziecko reaguje nieadekwatnie do sytuacji powstałej w placówce, np.: lękiem, izolacją, autoagresją, agresją itp.
- B.3.** Dziecko zachowuje się autodestrukcyjnie, np.: bije, szczypie się, nacina sobie skórę, itp. lub występują zachowania ryzykowne dziecka, np.: ucieczki z domu, używanie substancji zmieniających świadomość, ryzykowne kontakty, itp.
- B.4.** Dziecko boi się powrotu do domu i/lub reaguje lękiem lub innymi trudnymi emocjami na kontakt z rodzicem/rodzicami i/lub na sytuację powrotu do domu.
- B.5.** Dziecko często opuszcza zajęcia (dotyczy dzieci objętych obowiązkiem szkolnym) lub bez uzasadnionego powodu jest nieobecne bezpośrednio po rozmowach z rodzicami lub działaniach interwencyjnych placówki.

INFORMACJE DOTYCZĄCE RODZICÓW:

- B.6.** Postawa i zachowanie rodziców zagraża dobru, rozwojowi i bezpieczeństwu dziecka.
- B.7.** Rodzice nie współpracują z placówką przy udzielaniu wsparcia dziecku.
- B.8.** Dziecko rozdzielone z rodzicami na skutek emigracji lub innej sytuacji losowej, pozostające bez opieki osoby dorosłej i/lub wsparcia emocjonalnego ze strony rodziców lub innych osób z rodziny.
- B.9.** Na terenie placówki rodzic jest pod wpływem środków zmieniających świadomość, np. alkoholu, narkotyków itp.
- B.10.** Którekolwiek dziecko z rodziny z powodu przemocy lub zaniedbania wymagało umieszczenia w pieczy zastępczej.

LISTA C

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI OŚWIATOWEJ LUB INFORMACJA OD OSÓB BĘDĄCYCH W KONTAKCIE Z DZIECKIEM I RODZICAMI:

- C.1.** Karalność rodzica za przemoc lub przemoc w rodzinie.
- C.2.** Wcześniejsze podejrzenie dotyczące przemocy wobec dziecka lub przemocy w rodzinie albo obecne podejrzenie przemocy w rodzinie dziecka.
- C.3.** Rodzic nadużywający środków zmieniających świadomość – np.: alkoholu, narkotyków, leków, itp.
- C.4.** Poważne problemy zdrowotne, emocjonalne, choroba psychiczna wśród osób zamieszkujących z dzieckiem.
- C.5.** Rozwód, separacja rodziców, konflikt w rodzinie lub inna sytuacja kryzysowa.
- C.6.** Dziecko o szczególnych wymaganiach wychowawczych, edukacyjnych i występuje 1 lub więcej spośród: problemy emocjonalne, problemy społeczne, zaburzenie rozwojowe, niepełnosprawność.
- C.7.** Niskie kompetencje wychowawcze rodziców, niewydolność wychowawcza lub brak zainteresowania rodziców rozwojem dziecka.
- C.8.** Matka i/lub ojciec byli poniżej 18 r.ż. w chwili narodzin dziecka.
- C.9.** Ubóstwo i wynikające z tego stanu problemy rodziców.

**Sprawdź, czy występują sygnały
ze wszystkich list: A, B i C, a następnie postępuj
zgodnie ze wskazówkami na drugiej stronie!**

Opracowanie:

Projekt realizowany w ramach programu
Obywatele dla Demokracji
finansowanego z Funduszy EOG